

N:o 57.

Af herr **J. A. Lundström**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändring af 2 § 10 kap. giftermålsbalken.

Uti 10 kap. 2 § giftermålsbalken stadgas: »Man och hustru hafva giftorätt till hälften hvardera i all boets lösa egendom samt i den fasta egendom, som under äktenskapet förvärfvas. I den fasta egendom, som man eller hustru före eller under äktenskapet ärfvt eller förut förvärfvt, eger ej andra maken giftorätt; dock vare all inkomst deraf under lös egendom räknad.»

I en särskild inom vissa delar af Norrland ej sällan förekommande fråga rörande giftorätt hafva här ofvan anförda bestämmelser icke åstadkommit enig uppfattning och derpå grundad likformig tillämpning, nemligen i frågan om sådant förvärf af fast egendom, som sker genom skatteköp. Vid en del uppteckningar i dödsbo förfares så, att, när kronohemman eller kronotorp under äktenskapet blifvit på endera makens ansökan från krono till skatte omfördt, denna fastighet upptages såsom gemensamt förvärfvad egendom, under det vid andra dylika uppteckningar sådan fast egendom upptages såsom enskild tillhörighet åt den af makarne, som före äktenskapet innehaft åborätt till densamma.

Den först nämnda tillämpningen stöder sig derpå, att den egentliga eganderätten just genom skatteomföringen öfvergår från kronan till den enskilde, hvarför i likhet med annat laga fång skatteköp efter den 1 januari 1876 skola lagfaras, den senare åter derpå, att den lagbefästade åborätt, som mannen eller hustrun före äktenskapet innehaft, åtminstone bör

tillerkännas lika stor betydelse som ett köpekontrakt, när just denna åborätt och fullgörandet af dermed förenade skyldigheter utgjort förutsättningen för att samme person kunnat skatteköpa kronojorden. Enligt denna tolkning betraktas skatteköpet mera såsom en administrativ förändring af fastighetens natur än en sådan handling, som vanligen inbegripes under uttrycket förvärf.

I de landsdelar, der allmänna afvittringen under senare tiden blifvit afslutad och numera ett större antal nyare hemman från krono till skatte omförda, förekomma icke sällan boupp-teckningar, vid hvilkas upprättande den ena eller den andra af här antydda principer blifvit följd, och hafva mig veterligt häradsrätterna icke inlåtit sig på någon pröfning af boupp-teckningsåtgärderna, utan lemnat såväl det ena som det andra förfarings-sättet utan anmärkning. Och vid enskilda förfrågningar, som i denna sak blifvit gjorda, har det visat sig, att bland rättslärda jurister funnits ungefär lika delade meningar som bland lekmän.

Då det såväl för ett ordentligt erläggande af behörig stämpel- och arfskatt som för efterlevande makar och arfvingar är af vikt, att en viss princip blir rådande i fråga om makars giftorätt i fast egendom, som af mannen eller hustrun före äktenskapet med åborätt innehafts och under äktenskapet af endera maken blifvit skatteköpt, synes mig lämpligt och nödigt, att bestämmelser härom blifva i lagen sammanförda och tydligt utsatta, och får jag därför härigenom vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till ändring af eller tillägg till 2 § af 10 kap. giftermålsbalken, innefattande bestämmelse derom, att lika giftorätt skall tillkomma makar i sådan fast egendom, som af mannen eller hustrun under äktenskapet blifvit af kronan skatteköpt.

Stockholm den 27 januari 1900.

J. A. Lundström.